

مکملہٴ اربعہ

❁ ادبی و سیاسی رسالہٴ اسبوعیہ در ❁

۲۱ بجی سنہ

جلد : ۱۴ - جزو : ۱۴۹ ❁ پچشنبہ ❁ ۲۰ جمادی الاخری ۱۳۳۰

خليفه منصور

امام غزالی (احياء العلوم) ده كتاب الامر بالمعروف والنهي عن المنكر
باب رابعنده شويله حكايه ايدور :

« محمد بن مهاجر بن ابی مسلم الانصاریدن نقل اولندينی اوزره خلفاء عباسیه دن
ابوجعفر المنصور، ایقای فریضه حج ایچون مکه مکرمه یه کلوب (دارالندوه) یه
نزول ایتمشیدی. بوراده بولندينی مدتجه هرکیجه طلوع فجر دن اقل بیت الله المعظمی
طواف ایچون چیقار ، طواف ایدر ، نماز قیلار وکیسه یلیر ایدی. فجر طلوع
ایتدکه دالندومه عودت ایلر ومؤذنلر کلوب وقتک دخولنی اعلام ایتملیله صلاة
اقامه اولنهرق خلیفه مشارالیه امام اولور ، نمازی قلدیرردی .

برکیجه ینه سحر وقتنده طواف ایدرکن (ملتزم) کٲ (ٲ) یاننده برآدم ایشندی که
« روی زمینده بنی وفسادک ظهورندن وحق ایله اهل حق آرمسنه حائل اولان ظلم
وطمعدن یارب ! سکا شکایت ایدرم » دیه ندا ایدوب طورپور . منصور بونی
ایشتمسلیله سیر وطوافده استیجال ایتدی ، بر حالده که آرتق اق آدمک آوازه سیله
قولاقلری طولدی . بونک اوزرینسه کعبه الله العلیادن چیقوب مسجد حرامک
برجهتسده اوطوردی . و معینی مأمورلرندن برینی همان کوندروب اق آدمی
جاغرتدی . مأمور کلوب : سنی امیر المؤمنین ایسته یور دیدی . اق آدم ده
قالقوب ایکی رکعت نماز قیلدی ، حجر اسودی زیارت ایتدی و مأمور ایله برابر
حضور خلیفه یه توجه ایدوب سلام ویردی. منصور دیدی که : — روی زمینده بنی
١١ فريشك دائما اجتماع ايدوب مشاوره ابتكاري محل ایدی که صکرلری خلفاء مکه .

(لترجم)

مکرمه یه کلدیکه بومحله نازل اولورنردی .

(کذا)

(٢) حجر اسودله باب کعبه آرمسنده کی جداردر .

وفسادك ظهورينه وَحق ايله اهل حق آرمسنه حائل اولان ظلم وطمعه دائر
سندن ايشتيديكم بوسوزلرلكه نهديمك ايسه يورسك ؛ قولاقلمى طولديرديغك
بوسوزلرلكه الله بيلور. كه بنى دلخسته ايتدك ، مضطرب قیلدك .

اقا آدم دیدی که : - یا امیر المؤمنین ! بنی نفسمندن امین قیلار ايسه ك احوال
جاریه بی اصل واساستندن ذات خلافتیناهیلرینه عرض ایدرم ، یوقسه منحصرأ
نقسم ایچون استعطاف ایلرم ، زیرا قورقومدن کندمه مالک دکل ، ذهمن نفسمله
مشغول . - خلیفه : - نفسکدن سکا امان ویردم ، قورقه سویله ! - دیمه سیله .
مشکی : - کندینی طمع بوریبوب حتی طمعی کندیسيله حق آرمسنه وروی
زمینده ظاهر اولان بنی وفسادك اصلاحنه حائل اولان کیمسه ، یا امیر المؤمنین
بالذات سنسك ! - منصور دیدی که : - یازق سکا آبیچاره ! بنم نهیه احتیاجم وارکه
بنده حرص وطمع اولسون ! سیم وزر المده ، تلخ شیرین آووجده . - اوت ،
یا امیر المؤمنین ! سنده اولان حرص وطمع قدر عجباً هیچ برکیمسده حرص وطمع
وارمی در ؟ الله ذات خلافتیناهیلرینی مسلمینك امور وامواله راعی و نکهبان
قلشیکن سن آنلرك امورنده ذهول وغفلت ایتدك ، آنلرك اموالنی طویلامغه
نصب نفس اهتمام ایلدك ، سنكله آنلر آرمسنده کرج و طوغله دن حجابلر
(یعنی بنالر) تیموردن قبولر یابدك ، قبولرك یاننده مسلح حاجبلر اقامه ایتدك ،
صکرم کندیکنی اقانشا ایتدیكک سرایلرده ، قصرلرده حبس ایلدك و جیات اموال
ایچون اطراف و اکنافه محصللر کوندردك . برطاقم ظالم وزرا و اعوان اتخاذا
ایتدك ، که ملک و دولته نافع رشئی فراموش ایتسه ك اقشئی سنك خاطرکه
کتورمزلر ، مواد خیریه تهت ایلسه ك سکا معین اولمازلر . بووزرای سونی
ناسه ظلم ایتك اوزره اموال ايله واسب وصلاح ايله تقویه ایتدك . امر ایتدك ، که
فلان و فلان دیه اسملرینی ذکر و تخصیص ایتدکلرندن بشقه نزد ملوکانه لیرینه
کیمسه کیرمسون . امر ایتدك که مظلوملر ، دادخواهلر ، بی نوالر ، صریانلر ،
قدر و مرتبه لری منخط اولانلر حضورکه جیقارلسون ، حال بوکه بونلردن هیچ
برفرد یوقدرکه آنك بیت المالدیه حتی اولسون . نفسکه خاص قلدیغك ، سار

تبعه که اختيار و ترجيح ايلديكك . يانگدن آبرلاملرني امر ايتديكك بوشردمه نتيجه ايسه بالوجوه محاط التفات و عنايت اولدقلرينه كوره ولي نعمتك سلامت و سعادت دولته صدقله خدمت ايدم جك يردم بالعكس محللرندن جبايت ايتديكك اموالي اربابنه . محال صرفنه صرف و تقسيم ايتديككگي بهانه ايدرك ديديلر كه : بو مال اللهده اق اللهه خيانت ايتديكي حالده بز نيمون آكا خيانت ايتيمه كم كه اق بزم مسخردر . بويله ديوب پينلرنده قول و قرار ايتديلر . كه احوال ناسدن منفعتلرينه موافق دوشني سنك سمعكه ايصال ايتسونلر . ايشلرينه كميانندن سني خبردار ايتسونلر . و شايد سنك برعالمك چيقوبده آنلره مخالفت ايدم جك اولورسه حقنده طرف سلطنته اهانت و خيانت ايتا ايدر بعض مفتريات ترتيب ايدرك آني تبديد ايتسونلر . تا كه اق عاملك شان و منزلتي دوشسون . قدر و رفعتي قالمسون .

سنيكله آنلرك بوحاللري طالع يايينجه (آنلرك تبعه صادق ملوكانهلرني ذات خلافتنا هيلرينه عدو و ذات شاملة الاشفاق حكمداريلرني تبعه حقنده بي رحم بيلدروب بوايكي يوزلي نقاب ايله اوينادقلري اويون منظور تماشاكران حقيقت پينان اولنجه) وزرا و مقربين خلقك كوزنده بيودي . مهاسلري قلوب ناسي بوريدي . كافه انام بونلرك شر و مكيدتلرندن خوف و هراس ايدر اولدي .

ايمدي احوال مشروعه نك نتايج طبيعيه سندن اوله رق ايلك اول هدايا و اموال ايله بونلره رشوت و برن سنك عمالك اولدي . كه حتى شو واسطه ايله عمالك تبعه كه ظلم ايتكه قدرت پيدا ايتسونلر . صكره تبعه كدن وجوه و اغنيا طاقى دم مادونلرنده بولنان عجزه براييه ظلم و اعتساف ايدم يلري ايجون آنلردم بواوسطه مسهل الاموره مراجعت ايتديلر . ايشته حرص و طمع سيبيله بلاد الله بني و عداوتله طولدي . و سن واقف اولمديغك حالده بوفرقة متغلبه سكا سلطنتكده شريك اولدي .

برمتظلم كلوب حقنده روا كوريلان ظلمدن شكاييت ايتسه حضوركه دخولدن منع اولنيور . ناسه كورنديكك زمان سكا بر وقعيني عرض ايتك ايتسه لر سني كوريورلر . كه خلقي بويولده معروضانندن نه ايدبورسك . مظالم ناسه نظارت ايتك

اوزره بر صاحب دیوان مظلالم (عدلیه ناظری دیمکدر) نصب ایستدک . فقط آنک
تزدینه بر مظلوم کلدیکنی خواص و مقرینک طویاجق اولسه لر اوقیمسه یه اولان
اعتسافک سکا عرض اولنمامسنی آندن التماس ایدیورلر . صاحب دیوان مظلومه
حرمت واجبات ایتمک ایستسه بیله آنلردن قورقوسندن ناشی بو آرزوسنی اجرا
ایده میور . بونک ایچوندرکه مظلوم لایققطع صاحب دیوان مظالمک یانه کلوب
کیدر . التجا ایدر ، شکایت ایدر ، استغاثه واستمداد ایدرسده بیسود اولوب
صاحب دیوان بر جوق سبب و بهانه لرله آتی باشندن دفع ایدر . اگر مظلوم
اوغراشه اوغراشه نهایت سن خلقه کوردیکک زمان حضور کده رفع ندای
شکایتیه موفق اولسه دیکرلره مدار خوف و عبرت اولمق ایچون اوقیمجاره ضرب
ایلم ایله ضرب اولنیور . سنده بونی کوردیکک حالده منع ایتمورسک . بوحال
اوزره اسلام و اهل اسلامده بقا فصل تصور اولنور ؟

(حضور خلیفه ده اوق آدم جریان ایدن احوالی بوصورتله بسط و تقریر
ایتمی و بعض حکایات و مواعظ دخی علاوه ایلسیله منصور آرمده دونن دسائس
ومظالمی آکلایه رق تأثرندن) اوقلدر اغلادی، که آم وزاری . فریاد و فغانی
اورنه لنی طوتدی و « کاشکه بن خلق اولنوبده وجودم صورتپذیر اولیه ایدی »
دیه اسفلر اظهار ایتدی .

المترجه

صانع اصلا ملکئی تخریب ایدر بر بادشاه ۱
ایشته منصورک فغانی الک منور بر بیان
دائما ترقیه امتدر مراعی آنلرک
عکسنی نشر ایتسه لرده زمرة یغما کران

صکره اوق آدمه خطاب ایتدی، که ملک و دوات حقنده علامت خیر کوردیکک .
سبب سلامت و سعادت بیلدیکک حالی استحصا ایده یلککم ایچون چارم ندر ؟
حال بوکه بن کیمی کوردمسه خان جیقیدی ، صادق بر آدم بوله مدم .
۱۱ عاقل بر حکمدار بویه اولتی لازم کلیرسده بعضاً عبدالحمید کی مستثنایر ده
ظهور ایدیور .

مخاطب - يا امير المؤمنين ! ائمه اعلام مرشدیندن آيرله .

خليفه - بوديدكار كيملردر ؟

مخاطب - بونلر عئيله عامل بولنان ؛ حطام دنيايه قابليان ، ملك و دولته صداقتي حب مال و جاهه ترجيح ايدن اهل علم و دانشدر .

خليفه - بونلر بندن قاچديلر .

مخاطب - بونلر سندن قاچديلر ، چونكه خواص و مقربينگده كورينن مسلككه كنديلريني سوق ايدرسك ديه قورقديلر . لکن سن قبولري آج ، حجابلري خفيفلشدير ، مظلومه ياردم ايدوب حقني ظالمدن آل ، مظلومي منع ايت ، حلال و طيب اولاندن اخذ ايدوب مأخوذاتي حق و عدل ايله تقسيم ايله ، بن تعهد ايدرم كه سندن قاچانلر ينه يانگه كلورلرده سنگله تبعهكك صلاح و سعادتني ايجون سگا معاونت ايدرلر .

محاوره بونقطهيه واصل اولدقده منصور اللريني حانب آسمانه قالدوروب « اللهم ! شو آدمك ، شونا صحتك ، شو خير خواه دولتك قوليله عمل ايتمكه بني موفق ايله » ديه جناب محبيب الدعواته تضرع و نياز ايتدي . . . الخ »

ترجمي

اسماعيل حق

